

Д. Сінельніков

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ
ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
(НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

У статті здійснено культурологічне осмислення історико-культурної спадщини як концептуальної основи формування туристичних дестинацій в умовах воєнного часу на прикладі Київської області, зокрема, комплексний аналіз потенціалу історико-культурної спадщини Київщини у процесах збереження культурної пам'яті, формування національної ідентичності та адаптації туристичних практик до безпекових, соціокультурних і психологічних викликів воєнного періоду. Виявлено, що в умовах воєнного стану історико-культурна спадщина трансформується з об'єкта охорони у активний культурний ресурс, здатний формувати туристичні дестинації нового типу – меморіальні, пізнавально-рефлексивні та соціально значущі. Обґрунтовано, що туристичні дестинації воєнного часу поєднують традиційні культурні смисли з новими наративами колективної пам'яті, спрямованими на осмислення травматичного досвіду війни та утвердження цінностей стійкості й солідарності. На матеріалі Київщини проаналізовано роль історичних міст, музеєфікованих просторів і локацій сучасної пам'яті (Буча, Ірпінь, Бородянка, Переяслав) у формуванні культурного ландшафту воєнного часу. Наукова новизна дослідження полягає у культурологічному трактуванні туристичної дестинації як простору пам'яті та символічної репрезентації, а також у виокремленні історико-культурної спадщини як концептуального чинника розвитку туризму в умовах війни. Запропоновано підхід до формування туристичних дестинацій, що ґрунтується на принципах етичності, партисипативності та культурної рефлексії. Зроблено висновок, що історико-культурна спадщина в умовах воєнного та поствоєнного періодів відіграє ключову роль у збереженні культурної тяглості, відновленні соціальних зв'язків і формуванні культурної стійкості суспільства, а туристичні дестинації на її основі стають важливим інструментом культурної політики та внутрішнього туризму.

Ключові слова: історико-культурна спадщина, туристична дестинація, культурна пам'ять, воєнний час, Київська область, туризм пам'яті, меморіалізація, комеморація, туристична атрактивність.

DOI 10.34079/2518-1343-2026-16-31-215-224

Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.uk>

Актуальність проблеми. Воєнний стан в Україні актуалізував проблему збереження та переосмислення історико-культурної спадщини як важливого чинника національної ідентичності, культурної пам'яті та суспільної стійкості. Особливо гостро це питання постає для регіонів, що зазнали безпосереднього впливу бойових дій, серед яких Київська область посідає особливе місце. Руйнування пам'яток, трансформація культурного ландшафту, обмеження мобільності населення та загрози безпеці зумовлюють необхідність нових підходів до розвитку туризму, зокрема внутрішнього

та локального. У цих умовах історико-культурна спадщина перестає бути лише об'єктом охорони і набуває значення концептуальної основи формування туристичних дестинацій, орієнтованих на меморіальну, пізнавальну, просвітницьку та рефлексивну функції. Туристичні дестинації воєнного часу поєднують традиційні культурні смисли з новими наративами пам'яті, спрямованими на осмислення травматичного досвіду та утвердження цінностей стійкості й солідарності.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю збереження, переосмислення та актуалізації історико-культурної спадщини в умовах воєнного часу, коли культурні об'єкти зазнають фізичних руйнувань, символічних втрат і загроз забуття. Для Київщини – регіону з потужним історико-культурним потенціалом і водночас зони активних бойових дій у 2022 році – питання охорони та презентації спадщини набуває особливого значення. У таких умовах історико-культурна спадщина постає не лише як об'єкт збереження, а й як важливий ресурс формування національної ідентичності, колективної пам'яті та культурної стійкості суспільства. Водночас воєнний стан суттєво трансформує туристичну сферу, зумовлюючи потребу в адаптації туристичних маршрутів і послуг до безпекових, соціальних і психологічних викликів. Розробка локальних, меморіальних, культурно-пізнавальних маршрутів на основі історико-культурної спадщини Київщини сприяє відновленню внутрішнього туризму, підтримці місцевих громад та розвитку культурної дипломатії. У цьому контексті осмислення історико-культурної спадщини як концептуальної основи туристичних продуктів у воєнний час є актуальним науковим і практичним завданням, що відповідає сучасним потребам українського суспільства та державної культурної політики.

Огляд останніх публікацій засвідчує комплексний і міждисциплінарний характер досліджуваної проблематики, що поєднує культурологічні, туризмознавчі, соціально-економічні та регіональні підходи. Значну увагу у використаних джерелах приділено сучасному стану та перспективам розвитку туризму Київської області. Зокрема, у праці І. Антоненко та В. Масюк (2022) окреслено основні тенденції розвитку видів туризму в регіоні, проаналізовано вплив кризових явищ, зумовлених воєнним станом, та визначено перспективні напрями трансформації туристичної сфери, що є важливим підґрунтям для осмислення регіональних туристичних дестинацій у сучасних умовах. У контексті взаємодії культури, освіти та туризму важливе місце посідає дослідження А. Гаврилюк (2025), у якому розглянуто роль університетів у розвитку локального туризму в умовах російсько-української війни. Авторка акцентує увагу на синергії освітньої, наукової та практичної діяльності як чинника актуалізації культурної спадщини та формування нових туристичних ініціатив, що є цінним для культурологічного осмислення партисипативних моделей розвитку дестинацій. Проблематику позиціонування туристичного продукту Київщини на міжнародному ринку культурного туризму висвітлено у роботі Л. Годун (2025), де спадщина розглядається як стратегічний ресурс формування позитивного іміджу регіону. Дослідження підкреслює значення культурної унікальності та символічного капіталу території, що корелює з культурологічним підходом до розуміння туристичної дестинації як культурного тексту.

Окремий пласт джерел присвячений осмисленню воєнної спадщини та пам'яті. У публікації Д. Гринюка (2025) розглянуто Змієві вали та оборонні споруди Київщини як недооцінений туристичний ресурс, крізь призму колективної пам'яті воєнних часів. Це дослідження є важливим для аналізу спадкоємності воєнних наративів і їх інтеграції у сучасні туристичні практики. Дотичною до цієї тематики є роботи Н. Довгань (2025) та М. Хохлова (2024), у яких військовий туризм аналізується в соціокультурному, економічному та стратегічному вимірах, що дозволяє розширити уявлення про потенціал дестинацій воєнного часу.

Теоретичні засади культурного туризму та роль спадщини у його розвитку представлено у працях І. Давиденко (2017), К. Поливач (2012), Ю. Осієвської (2022). Зокрема, І. Давиденко (2017) визначає культурно-історичну спадщину як базову складову культурного туризму в Україні, К. Поливач (2012) здійснює ґрунтовний аналіз впливу спадщини на регіональний розвиток, що є методологічно значущим для дослідження туристичних дестинацій; Ю. Осієвська (2022) акцентує увагу на спадщині як драйвері соціокультурного розвитку, підкреслюючи її роль у формуванні регіональної ідентичності.

Питання брендингу культурної спадщини та її репрезентації у туристичному просторі розглянуто у статті І. Кудінової та С. Терзі (2013), де спадщина осмислюється як бренд туристичної України. Це дослідження є важливим для аналізу символічного та комунікативного потенціалу спадщини у формуванні туристичних дестинацій. Практичний вимір збереження та актуалізації спадщини представлено у роботі І. Малацай та О. Рихліцької (2025), присвяченій досвіду Переяславського скансену, що ілюструє можливості музеєфікації та культурної репрезентації історичної спадщини на регіональному рівні. У зарубіжному науковому дискурсі щодо окресленої проблематики відзначимо роботи Danesi Sandro (2017), Economou Agisilaos (2012), Mammadova Elza & Abdullayev Asif (2025), M. Perry (2024), Ruibin Dai & Zhouqi Zhang (2024), Škrijelj Hajrija (2023), A. Tahiri & I. Kovači (2025), N. T. Thuyet (2023) та ін.

Загалом аналіз використаних джерел свідчить про наявність ґрунтовної теоретичної та емпіричної бази для дослідження історико-культурної спадщини у туристичному контексті. Водночас простежується потреба у подальшому культурологічному осмисленні туристичних дестинацій воєнного часу як просторів пам'яті, символічної репрезентації та соціокультурної рефлексії, що й зумовлює актуальність представленого дослідження.

Метою публікації є комплексний аналіз потенціалу історико-культурної спадщини Київщини у процесах збереження культурної пам'яті, формування національної ідентичності та адаптації туристичних практик до безпекових, соціокультурних і психологічних викликів воєнного періоду. Дослідження спрямоване на аналіз можливостей адаптації туристичних продуктів до безпекових викликів, соціокультурних трансформацій і потреб місцевих громад у період воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи історико-культурну спадщину у структурі туристичних дестинацій, зауважимо, що у культурологічному дискурсі історико-культурна спадщина розглядається як складна багаторівнева система смислів, символів і практик, що забезпечує спадкоємність культурного розвитку суспільства. Вона охоплює не лише матеріальні об'єкти – пам'ятки архітектури, археології, сакральні споруди, меморіальні комплекси, історичні ландшафти, – а й нематеріальні складові: традиції, ритуали, усну історію, локальні наративи, практики пам'ятання та колективної ідентичності. У структурі туристичної дестинації спадщина постає як смислотворчий центр, що формує культурний образ території та визначає її символічний статус.

З позицій культурології туристична дестинація є не лише географічним або економічним утворенням, а насамперед культурним текстом, який прочитується через систему знаків і наративів. Історико-культурна спадщина в цьому контексті виконує функцію семіотичного коду, завдяки якому простір набуває ідентичності, впізнаваності та культурної унікальності. Саме вона забезпечує глибинний зв'язок між минулим і сучасністю, сприяє формуванню історичної свідомості та створює умови для діалогу між різними часовими шарами культури.

Безперечно, що «особливої актуальності процес збереження нематеріальної культурної спадщини (далі – НКС) набуває в умовах повномасштабної збройної агресії

Російської Федерації проти України, розпочатої 24 лютого 2022 року... Під загрозою опинилися національні, регіональні, локальні елементи НКС; території, де вони побутують; носії живої традиції; людський ресурс місцевого, регіонального і державного рівня;... та інші соціогуманітарні аспекти культурної спадщини». (Гаврилюк, Плецан, & Антоненко, 2023) Відтак, в умовах воєнного часу культурологічне значення історико-культурної спадщини суттєво трансформується: вона набуває рис актуалізованої пам'яті, стаючи інструментом фіксації травматичного досвіду, засобом культурного спротиву та формою символічної репрезентації національної стійкості. Туристичні дестинації, сформовані на основі спадщини, змінюють свою функціональну спрямованість: від рекреаційно-розважальної до пізнавально-меморіальної та рефлексивної. Такі дестинації сприяють не споживанню культури, а її осмисленню, включенню відвідувача у процес інтерпретації історичних і сучасних подій.

Київська область як культурний простір формування туристичних дестинацій воєнного часу є унікальним культурним регіоном, у якому концентруються різні історичні пласти української культури – від доби Київської Русі до подій новітньої історії, відповідно – значного розвитку в регіоні набули «туризм культурної спадщини, ностальгічний туризм та індустриальний туризм. Ці види туризму фокусуються на спадщині, традиціях, історії та культурних пам'ятках». (Хохлов, 2024) Давньоруська спадщина Київщини репрезентована такими локаціями, як Вишгород з його археологічними пам'ятками та сакральною традицією, пов'язаною з культом святих Бориса і Гліба. Козацька історія та барокова культура представлені у Фастові, Переяславі, Богуславі, де збереглися пам'ятки сакральної архітектури, історичні ландшафти та музеєфіковані простори.

Особливе місце у формуванні культурного образу Київщини посідає Переяслав – місто-музей, що працює у форматі «етнопарку-музею просто неба», «є зразком комплексного збереження архітектурних етнографічних пам'яток, а також паркової культури» (Малацай, Рихліцька, с. 105, 106) та виступає потужною культурною дестинацією завдяки комплексу історико-етнографічних музеїв, які репрезентують традиційну культуру, народний побут і символічні форми історичної пам'яті. У воєнний час ці простори набувають додаткового значення як осередки збереження культурної тяглості та національної самоідентифікації, адже «сучасний підхід до збереження культурної спадщини потребує комплексного розуміння її соціально-культурної, економічної та екологічної цінності». (Іонов, 2025)

Події російсько-української війни надали нових культурних сенсів таким локаціям Київщини, як Буча, Ірпінь, Бородянка, Макарів та ін. Ці населені пункти – «що стали символами військових злочинів і руйнувань» (Хохлов, 2024), стали символами трагічного досвіду окупації, водночас – прикладами стійкості та відновлення. У культурологічному вимірі вони трансформуються у простори пам'яті, де сучасна історія інтегрується в загальний культурний наратив регіону. Меморіальні об'єкти, збережені сліди руйнувань, художні та музейні ініціативи формують новий тип туристичної дестинації – дестинації пам'яті та свідчення. У цьому контексті виникають туристичні маршрути й дестинації, що поєднують традиційні об'єкти культурної спадщини з місцями сучасної меморіалізації. Вони функціонують як простори культурної комунікації, де турист стає не спостерігачем, а учасником процесу осмислення історичного досвіду. Такі дестинації виконують освітню, соціокультурну та терапевтичну функції, сприяючи подоланню колективної травми та формуванню культури пам'яті.

Слід розглянути перспективи розвитку туристичних дестинацій на основі спадщини в культурологічному контексті. З позицій культурології формування

туристичних destinations в умовах воєнного часу потребує особливої уваги до етичного виміру репрезентації спадщини. Надзвичайно важливим є уникнення редукції воєнного досвіду до атрактивного або сенсаційного елементу туристичного продукту: як влучно зауважує М. Хохлов, «постає питання про моральний бік такого туризму – чи не перетворюється трагедія на об'єкт комерціалізації та атракціон». (Хохлов, 2024) Натомість акцент має робитися на інтерпретації, діалозі та рефлексії як основних культурних механізмах взаємодії з простором пам'яті.

Перспективним напрямом є розвиток партисипативних моделей культурного туризму, що передбачають активне залучення місцевих громад до формування destinations. Локальні ініціативи, усноісторичні проєкти, громадські музеї та меморіальні простори сприяють збереженню автентичних наративів і посиленню культурної суб'єктності регіону. У цьому контексті туристична destination постає як форма культурної практики, що поєднує пам'ять, ідентичність і соціальну взаємодію, де розуміють «важливість і ефективність поєднання традиційного експозиційного формату з інноваційними освітньокомунікативними технологіями, що здатне забезпечити не лише фізичне збереження пам'яток, а й їхнє осмислення як живого елементу культурної ідентичності сучасної України». (Малацай, Рихліцька, 2025, с. 107)

Значний потенціал мають цифрові культурні практики – віртуальні екскурсії, тури та експозиції, мультимедійні архіви, інтерактивні мапи пам'яті, вебінари та онлайн-курси, соціальні мережі та мобільні додатки, які дозволяють актуалізувати спадщину без фізичного втручання у травматичні простори. Такі інструменти відповідають сучасним викликам безпеки та сприяють інтеграції українського культурного досвіду у глобальний культурний простір.

Висновки. У культурологічному вимірі історико-культурна спадщина в умовах воєнного часу постає як ключовий концепт формування туристичних destinations нового типу – destinations пам'яті, рефлексії та культурної стійкості. Досвід Київської області демонструє, що поєднання традиційної спадщини з наративами сучасної війни формує складний, багатовимірний культурний простір, здатний продукувати нові смисли та моделі культурної комунікації.

Формування туристичних destinations на основі історико-культурної спадщини вимагає міждисциплінарного культурологічного підходу, що враховує символічні, етичні та соціальні аспекти репрезентації минулого і сучасності. У воєнний та поствоєнний періоди такі destinations стають не лише елементом туристичної інфраструктури, а й важливим механізмом збереження культурної пам'яті, утвердження національної ідентичності та реконструкції цілісного культурного простору України.

Перспективи подальших наукових досліджень проблематики історико-культурної спадщини як концептуальної основи формування туристичних destinations в умовах воєнного часу доцільно спрямувати на поглиблений культурологічний аналіз трансформації простору пам'яті та механізмів його репрезентації в туристичних практиках. Перспективним є вивчення процесів формування нових наративів колективної пам'яті, пов'язаних із подіями російсько-української війни, а також їх інтеграції у локальні та регіональні культурні ландшафти. Окремого наукового осмислення потребує етичний вимір туристичної інтерпретації воєнного досвіду, зокрема співвідношення меморіалізації, комеморації та туристичної атрактивності.

Актуальними залишаються дослідження ролі місцевих громад у процесах творення туристичних destinations пам'яті, аналіз партисипативних культурних практик і їх впливу на формування регіональної ідентичності та соціальної згуртованості. Перспективним напрямом є також вивчення потенціалу цифрових культурних практик у збереженні та популяризації історико-культурної спадщини в умовах безпекових

обмежень. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на порівняльному аналізі українського досвіду з міжнародними моделями розвитку туристичних дестинацій у постконфліктних і кризових регіонах, що дозволить виробити теоретично обґрунтовані та практично значущі підходи до формування культурно чутливого туризму в умовах воєнного та поствоєнного часу.

Бібліографічний список

- Антоненко, І., & Масюк, В., 2022. Стан та перспективи розвитку видів туризму в Київській області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 13, сс. 54–61. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.6>
- Гаврилюк А., 2025. Вплив університетів на розвиток локального туризму в умовах російсько-української війни: синергія освіти, науки і практики. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 21 листопада 2025 р.) К., ТОВ «Геопринт», сс. 107–110.
- Гаврилюк, А., Плецан, Х., & Антоненко, В., 2023. Інноваційні вектори збереження, охорони та популяризації нематеріальної культурної спадщини українського народу. *Питання культурології*, (41), сс. 63–77. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.41.2023.276693>
- Годун Л., 2025. Позиціонування туристичного продукту Київської області на міжнародному ринку культурного туризму. [онлайн]. Доступно: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/576095e2-4ab6-41fa-baab-7839f5230107/content> [Дата звернення 01.05.2026]
- Гринюк Д., 2025. Змієві вали та доти Київщини як недооцінений туристичний ресурс: паралелі колективної пам'яті воєнних часів від минулого до сьогодення. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 21 листопада 2025 р.) К., ТОВ «Геопринт», сс. 231–236.
- Давиденко І.В., 2017. Культурно-історична спадщина як основна складова розвитку культурного туризму в Україні. *The global competitive environment: development of modern social and economic systems*. Chisinau, Republic of Moldova: Baltija Publishing, pp. 20–22. Доступно: <https://dspace.oneu.edu.ua/items/c21da042-11e4-4966-bd5d-709feb3e52ef> [Дата звернення 01.05.2026]
- Довгань Н., 2025. Потенціал військового туризму в Україні: соціокультурний, економічний та стратегічний виміри. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 21 листопада 2025 р.) К., ТОВ «Геопринт», сс. 28–30.
- Іонов В.І., 2025. Культурна спадщина як ресурс: проблеми та стратегічні перспективи її розвитку. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. № 2, сс. 59–63. DOI 10.32461/2226-3209.2.2025.338820
- Кудінова І.П., Терзі С.М., 2023. Культурна спадщина – бренд туристичної України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. Випуск 7, №2, сс. 27–40. <http://doi.org/10.23939/semi2023.02>.
- Малацай І., Рихліцька О., 2025. Збереження культурної спадщини: досвід переяславського скансену в історичній ретроспективі. *Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади,*

- практики, колаборація*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) К., ТОВ «Геопринт», сс. 104–107.
- Осієвська Ю.С., 2022. Культурна спадщина як драйвер соціокультурного розвитку на сучасному етапі: ефективність регіональної моделі. *Культура і сучасність*. № 1, сс. 99–105.
- Поливач К.А., 2012. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. Київ: Інститут географії НАН України, 208 с. [онлайн] Доступно: https://shron1.chtyvo.org.ua/Polyvach_Kateryna/Kulturna_spadschyna_ta_ii_vplyv_na_rozvytok_rehioniv_Ukrainy.pdf [Дата звернення 01.05.2026]
- Хохлов М.В., 2024. Туризм культурної спадщини в Україні: сучасні виклики та можливості збереження нематеріальних культурних традицій. *Економіка та суспільство*. Випуск 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-159>
- Danesi Sandro, 2017. The Role of Culture Heritage in Commercial Development and Tourism. *SYMPHONYA. Emerging Issues in Management*, n. 3, pp. 48–58. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/9209/4eafd70abd4a360b16a98de885fcbfc7bde4.pdf> [Дата звернення 01.05.2026]
- Economou Agisilaos, 2012. Cultural heritage, tourism and the environment. Journal "Sustainable development, culture, traditions", Volume 1, pp. 70–78. Retrieved from <https://sdct-journal.com/images/Issues/2012/6.pdf> [Дата звернення 01.05.2026]
- Mammadova Elza, Abdullayev Asif, 2025. The Role of Cultural Heritage in Tourism Competitiveness. *Porta Universorum*. Original research article / Originalus mokslinis straipsnis. Vol. 1 No. 5: Liepa, pp. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.69760/portuni.0105005>
- Perry, M., 2024. Role of Cultural Heritage Preservation in Destination Branding and Tourist Experience Enhancement. *Hospitality and Tourism Journal*, 1(1), pp. 36–47. Retrieved from <https://forthworthjournals.org/journals/index.php/HTJ/article/view/69> [Дата звернення 01.05.2026]
- Ruibin Dai, Zhouqi Zhang, 2024. Cultural heritage and tourism development: Exploring strategies for the win-win scenario of heritage conservation and tourism industry. *Geographical Research Bulletin*, Volume 3 (July 29, 2024), pp. 129–141. DOI: 10.50908/grb.3.0_129
- Škrijelj Hajrija, 2023. Cultural Heritage in the Function of Tourism Development: A Case Study. Vol. 32 Br. 2 (2023): *Lingua Montenegrina*, pp. 361–377. DOI: <https://doi.org/10.46584/lm.v32i2.1023>
- Tahiri, A., & Kovači, I., 2025. Sustainable tourism and cultural heritage as drivers of regional development. *KNOWLEDGE - International Journal*, 73(1), pp. 65–70. Retrieved from <https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/7887> [Дата звернення 01.05.2026]
- Thuyet, N. T., 2023. Factors affecting the development of heritage tourism: research and development of some models. *Revista De Gestão E Secretariado*, 14(10), 18924–18948. <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i10.2941>

References

- Antonenko, I., & Masiuk, V., 2022. Stan ta perspektyvy rozvytku vydiv turyzmu v Kyivskii oblasti. [State and prospects for the development of tourism types in the Kyiv region]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*. Seria: Ekonomika, 13, ss. 54–61. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.6> (in Ukrainian).
- Havryliuk A., 2025. Vplyv universytetiv na rozvytok lokalnoho turyzmu v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: synerhiia osvity, nauky i praktyky. [The influence of universities on

- the development of local tourism in the conditions of the Russian-Ukrainian war: synergy of education, science and practice*]. Kulturna spadshchyna ta pryrodno-resursnyi potentsial u rozvytku turyzmu ta hromad: naukovi zasady, praktyky, kolaboratsiia: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 21 lystopada 2025 r.) K., TOV «Heoprynt», ss. 107–110. (in Ukrainian).
- Havryliuk, A., Pletsan, Kh., & Antonenko, V., 2023. Innovatsiini vektory zberezhenia, okhorony ta populiaryzatsii nematerialnoi kulturnoi spadshchyny ukrainskoho narodu. [*Innovative vectors of preservation, protection and popularization of the intangible cultural heritage of the Ukrainian people*] Pytannia kulturolohii, (41), ss. 63–77. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.41.2023.276693> (in Ukrainian).
- Hodun L., 2025. Pozytsonuvannia turystychnoho produktu Kyivskoi oblasti na mizhnarodnomu rynku kulturnoho turyzmu. [*Positioning the tourist product of the Kyiv region on the international market of cultural tourism*] [onlain]. Dostupno: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/576095e2-4ab6-41fa-baab-7839f5230107/content> [Data zvernennia 01.05.2026] (in Ukrainian).
- Hryniuk D., 2025. Zmiievi valy ta doty Kyivshchyny yak nedootsinenyi turystychnyi resurs: paraleli kolektyvnoi pamiaty voienykh chasiv vid mynuloho do sohodennia. [*Zmievy val and doty Kyiv region as an undervalued tourist resource: parallels of collective memory of wartime from the past to the present*] Kulturna spadshchyna ta pryrodno-resursnyi potentsial u rozvytku turyzmu ta hromad: naukovi zasady, praktyky, kolaboratsiia: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 21 lystopada 2025 r.) K., TOV «Heoprynt», ss. 231–236. (in Ukrainian).
- Davydenko I.V., 2017. Kulturno-istorychna spadshchyna yak osnovna skladova rozvytku kulturnoho turyzmu v Ukraini. [*Cultural and historical heritage as a main component of the development of cultural tourism in Ukraine*] The global competitive environment: development of modern social and economic systems. Chisinau, Republic of Moldova: Baltija Publishing, ss. 20–22. Dostupno: <https://dspace.oneu.edu.ua/items/c21da042-11e4-4966-bd5d-709feb3e52ef> [Data zvernennia 01.05.2026] (in Ukrainian).
- Dovhan N., 2025. Potentsial viiskovoho turyzmu v Ukraini: sotsiokulturnyi, ekonomichnyi ta stratehichnyi vymiry. [*The potential of military tourism in Ukraine: socio-cultural, economic and strategic dimensions*] Kulturna spadshchyna ta pryrodno-resursnyi potentsial u rozvytku turyzmu ta hromad: naukovi zasady, praktyky, kolaboratsiia: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 21 lystopada 2025 r.) K., TOV «Heoprynt», ss. 28–30. (in Ukrainian).
- Ionov V.I., 2025. Kulturna spadshchyna yak resurs: problemy ta stratehichni perspektyvy yii rozvytku. [*Cultural heritage as a resource: problems and strategic prospects for its development*]. Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv : nauk. zhurnal. № 2, ss. 59–63. DOI 10.32461/2226-3209.2.2025.338820 (in Ukrainian).
- Kudinova I.P., Terzi S.M., 2023. Kulturna spadshchyna – brend turystychnoi Ukrainy. [*Cultural heritage – a brand of tourist Ukraine*]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Seriia «Problemy ekonomiky ta upravlinnia». Vypusk 7, №2, ss. 27–40. <http://doi.org/10.23939/semi2023.02>. (in Ukrainian).
- Malatsai I., Rykhlytska O., 2025. Zberezhenia kulturnoi spadshchyny: dosvid pereiaslavskoho skansenu v istorychnii retrospektyvi. [*Preservation of cultural heritage: the experience of the Pereiaslav open-air museum in historical retrospect*]. Kulturna spadshchyna ta pryrodno-resursnyi potentsial u rozvytku turyzmu ta hromad: naukovi zasady, praktyky, kolaboratsiia: Materialy mizhnarodnoi naukovo-

- praktychnoi konferentsii (Kyiv, 21 lystopada 2025 r.) K., TOV «Heoprynt», ss. 104–107. (in Ukrainian).
- Osiievska Yu.S., 2022. Kulturna spadshchyna yak draiver sotsiokulturnoho rozvytku na suchasnomu etapi: efektyvnist rehionalnoi modeli. [*Cultural heritage as a driver of socio-cultural development at the present stage: the effectiveness of the regional model*]. *Kultura i suchasnist*. № 1, ss. 99–105. (in Ukrainian).
- Polyvach K.A., 2012. Kulturna spadshchyna ta yii vplyv na rozvytok rehioniv Ukrainy [*Cultural heritage and its influence on the development of regions of Ukraine*] / Nauk. red. Rudenko L.H. Kyiv: Instytut heohrafii NAN Ukrainy, 208 s. [onlain] Dostupno: https://shron1.chtyvo.org.ua/Polyvach_Kateryna/Kulturna_spadschyna_ta_ii_vplyv_na_rozvytok_rehioniv_Ukrainy.pdf [Data zvernennia 01.05.2026] (in Ukrainian).
- Khokhlov M.V., 2024. Turyzm kulturnoi spadshchyny v Ukraini: suchasni vyklyky ta mozhlyvosti zberezhenia nematerialnykh kulturnykh tradytsii. [*Cultural heritage tourism in Ukraine: modern challenges and opportunities for preserving intangible cultural traditions*]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-159> (in Ukrainian).
- Danesi Sandro, 2017. The Role of Culture Heritage in Commercial Development and Tourism. *SYMPHONYA. Emerging Issues in Management*, n. 3, pp. 48–58. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/9209/4eafd70abd4a360b16a98de885fcbfc7bde4.pdf> [Дата звернення 01.05.2026] (in English).
- Economou Agisilaos, 2012. Cultural heritage, tourism and the environment. *Journal "Sustainable development, culture, traditions"*, Volume 1, pp. 70–78. Retrieved from <https://sdct-journal.com/images/Issues/2012/6.pdf> [Дата звернення 01.05.2026] (in English).
- Mammadova Elza, Abdullayev Asif, 2025. The Role of Cultural Heritage in Tourism Competitiveness. *Porta Universorum*. Original research article / Originalus mokslinis straipsnis. Vol. 1 No. 5: Liepa, pp. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.69760/portuni.0105005> (in English).
- Perry, M., 2024. Role of Cultural Heritage Preservation in Destination Branding and Tourist Experience Enhancement. *Hospitality and Tourism Journal*, 1(1), pp. 36–47. Retrieved from <https://forthworthjournals.org/journals/index.php/HTJ/article/view/69> [Дата звернення 01.05.2026] (in English).
- Ruibin Dai, Zhouqi Zhang, 2024. Cultural heritage and tourism development: Exploring strategies for the win-win scenario of heritage conservation and tourism industry. *Geographical Research Bulletin*, Volume 3 (July 29, 2024), pp. 129–141. DOI: 10.50908/grb.3.0_129 (in English).
- Škrijelj Hajrija, 2023. Cultural Heritage in the Function of Tourism Development: A Case Study. Vol. 32 Br. 2 (2023): *Lingua Montenegrina*, pp. 361–377. DOI: <https://doi.org/10.46584/lm.v32i2.1023> (in English).
- Tahiri, A., & Kovači, I., 2025. Sustainable tourism and cultural heritage as drivers of regional development. *KNOWLEDGE - International Journal*, 73(1), pp. 65–70. Retrieved from <https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/7887> [Дата звернення 01.05.2026] (in English).
- Thuyet, N. T., 2023. Factors affecting the development of heritage tourism: research and development of some models. *Revista De Gestão E Secretariado*, 14(10), 18924–18948. <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i10.2941> (in English).
- Дата першого надходження статті: 10.03.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026 р.
Дата публікації: 29.04.2026 р.

D. Sinelnikov

**CULTURAL HERITAGE AS A CONCEPTUAL BASIS FOR THE FORMATION OF
TOURIST DESTINATIONS IN WARTIME CONDITIONS (USING THE EXAMPLE
OF THE KYIV REGION)**

The article presents a culturological understanding of historical and cultural heritage as a conceptual basis for the formation of tourist destinations in wartime using the example of the Kyiv region. The purpose of the study is a comprehensive analysis of the potential of the historical and cultural heritage of the Kyiv region in the processes of preserving cultural memory, forming national identity and adapting tourism practices to the security, socio-cultural and psychological challenges of the war period.

Research results: it was found that in wartime conditions, historical and cultural heritage is transformed from an object of protection into an active cultural resource capable of forming new types of tourist destinations – memorial, cognitive-reflexive and socially significant. It is substantiated that wartime tourist destinations combine traditional cultural meanings with new narratives of collective memory aimed at understanding the traumatic experience of war and affirming the values of resilience and solidarity. Based on the material of the Kyiv region, the role of historical cities, museum spaces and locations of modern memory (Bucha, Irpin, Borodyanka, Pereyaslav) in the formation of the cultural landscape of wartime is analyzed.

The scientific novelty of the study lies in the culturological interpretation of the tourist destination as a space of memory and symbolic representation, as well as in the isolation of historical and cultural heritage as a conceptual factor in the development of tourism in wartime. An approach to the formation of tourist destinations is proposed, based on the principles of ethics, participation and cultural reflection. The conclusion is made that historical and cultural heritage in the war and post-war periods plays a key role in preserving cultural continuity, restoring social ties and forming the cultural stability of society, and tourist destinations based on it become an important tool of cultural policy and domestic tourism.

Keywords: *historical and cultural heritage, tourist destination, cultural memory, wartime, Kyiv region, memory tourism, memorialization, commemoration, tourist attractiveness.*